Gemeente Haarlem

Informatienota

Onderwerp: Vuurwerkaanpak jaarwisseling 2020-2021	
Nummer	2020/494267
Portefeuillehouder	Wienen, J.
Programma/beleidsveld	6.3 Openbare orde en veiligheid
Afdeling	V&H
Auteur	Van der Mark, S.H.
Telefoonnummer	023-5114249
Email	smark@haarlem.nl
Kernboodschap	Voorstel vuurwerkaanpak jaarwisseling 2020-2021
Behandelvoorstel voor commissie	Ter bespreking
Relevante eerdere besluiten	Motie Vuurwerk bij de Jaarwisseling (2019/960299) Evaluatie jaarwisseling 2019-2020 (2020/101760)
Besluit College d.d. 19 mei 2020	1. Het college stuurt de informatienota ter bespreking aan de Commissie Bestuur. de secretaris, de burgemeester,

1. Inleiding

Naar aanleiding van de ingediende motie 'Vuurwerk bij de jaarwisseling' (7 november 2019) en met het oog op de door het Kabinet aangekondigde knalvuurwerk- en vuurpijlen verbod voor consumenten, zijn de mogelijke vormen van een lokaal vuurwerkverbod verkend.

De motie verzoekt het College in overleg met het bedrijfsleven van Haarlem, handhaving, politie en andere relevante maatschappelijke organisaties te onderzoeken of een algeheel verbod op het afsteken van consumentenvuurwerk van kracht kan worden in de hele – of delen van de – gemeente. Daarnaast verzoekt de motie het College, als alternatief op een gedeeltelijk of algeheel verbod, om te onderzoeken of er op één of meerdere nader te bepalen plaatsen in de gemeente professionele (vuurwerk)shows georganiseerd kunnen worden.

Het Kabinet heeft na druk en op verzoek van gemeenten, waaronder gemeente Haarlem, begin dit jaar aangekondigd dat er verbod komt op knalvuurwerk en vuurpijlen voor de jaarwisseling 2020-2021. Dit verbod is aanvullend op het eerdere aangekondigde verbod op het F3-vuurwerk. Dit betekent dat er naast het verbod op F3-vuurwerk ook een groot gedeelte van het categorie F2-vuurwerk voor consumenten verboden zal worden. Deze nieuwe landelijke maatregelen liggen in lijn met de ingediende motie.

Deze informatienota geeft duiding aan het landelijk vuurwerkverbod, schetst de verschillende vormen van het lokale vuurwerkverbod en eindigt met een voorstel vanuit het College.

2. Landelijke wetgeving

Komende jaarwisseling zijn knalvuurwerk en vuurpijlen verboden voor consumenten. Dit verbod is aanvullend op het eerder aangekondigde verbod op het F3-vuurwerk. Het lichte vuurwerk in de F1-categorie en de verschillende soorten siervuurwerk uit de F2-categorie, zoals sierfonteinen en tollen, blijven toegestaan voor consumenten. Er zijn in totaal vier categorieën te onderscheiden:

Categorie F1	Fop- en schertsvuurwerk	Verkoop vanaf 12 jaar en is het gehele jaar te koop.
Categorie F2	Consumentenvuurwerk	Verkoop vanaf 16 jaar en is alleen drie dagen vooraf de jaarwisseling te koop.
Categorie F3	Zwaarder consumentenvuurwerk	Verkoop vanaf 18 jaar en is alleen drie dagen vooraf de jaarwisseling te koop.
Categorie F4	Professioneel vuurwerk	Alleen te koop voor professionals.

Voor de precieze regeling kan de Regeling aanwijzing consumenten- en theatervuurwerk worden geraadpleegd (geldend van 16-11-2018 tot en met heden).

Volgens de Onderzoeksraad voor Veiligheid (2017) maakt vuurwerk zoals vuurpijlen en knalvuurwerk de grootste inbreuk op de veiligheid. "*Vuurpijlen zijn intrinsiek gevaarlijk en nodigen uit tot onveilig gebruik doordat ze in de praktijk uit de hand worden afgeschoten of gericht worden op omstanders. Knalvuurwerk zorgt voor overlast en gevoelens van onveiligheid en kan uitnodigen tot roekeloos gedrag"* (OVV, 2017, p. 9-10). De Onderzoeksraad voor Veiligheid verwacht een substantiële reductie van ordeverstoringen en het aantal vuurwerkslachtoffers. Het gehele rapport van het OVV (2017) is bijgevoegd als bijlage 1.

3. De huidige situatie in Haarlem

De gemeente Haarlem maakt al enkele jaren gebruik van vrijwillige vuurwerkvrijezones rondom de jaarwisseling. Deze zones zijn voornamelijk in de buurt van verzorgingstehuizen en opvangcentra voor dieren en zijn ingesteld om het vuurwerkoverlast in deze zones te beperken. Het aantal vrijwillige vuurwerkvrijezones werd de afgelopen jaarwisseling uitgebreid van acht naar tien locaties. Door middel van een boodschap op borden en/of brieven en via de reguliere (sociale) media kanalen van de gemeente, worden omwonenden gevraagd om liever geen vuurwerk af te steken. De vrijwillige vuurwerkvrijezones zijn de afgelopen jaarwisseling zeer positief ontvangen. Het overgrote deel van de contactpersonen van de desbetreffende locaties gaven aan dat er geen tot weinig vuurwerkoverlast is ervaren. De evaluatie van de afgelopen jaarwisseling in Haarlem is opgenomen in de Raadsinformatiebrief inzake de Jaarwisseling 2019-2020 (2020/101760).

4. Mogelijkheden invulling jaarwisseling 2020-2021

Op grond van artikel 149 Gemeentewet, kan een gedeelte of de gehele gemeente aangewezen worden als vuurwerkvrijezone. Er zijn diverse vormen mogelijk. In totaal zijn er vijf vormen uitgewerkt:

- Een verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen (landelijke lijn)
- Een uitbreiding van de vrijwillige vuurwerkvrijezones
- Het aanwijzen van vuurwerkvrijezones
- Het aanwijzen van gebieden waar het afsteken van vuurwerk is toegestaan
- Een algeheel vuurwerkverbod

Een verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen

Het landelijk verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen is een fundamentele wijziging vanuit het Rijk, waarvan het effect zichtbaar zal zijn op lokaal niveau. Door het verbod behoren knalvuurwerk en vuurpijlen nu tot het illegale vuurwerk.

Het voordeel van een landelijk verbod is dat er vanuit het Rijk aandacht besteed zal worden aan een goede voorlichtingscampagne waar de gemeente goed op kan aansluiten. De verkooppunten zullen daarnaast het verboden vuurwerk niet meer aanbieden en daarmee zal de beschikbaarheid voor het dit type vuurwerk afnemen.

Zoals eerder beschreven, verwacht de Onderzoeksraad voor Veiligheid (2017) een reductie van de ordeverstoringen en het aantal vuurwerkslachtoffers. Omdat dit een substantiële wijziging is ten opzichte van voorgaande jaren, dienen er nog veel zaken uitgewerkt te worden. Zo wordt er landelijk gewerkt aan een handhavingslijn voor politie en handhaving.

Een uitbreiding van de vrijwillige vuurwerkvrijezones
Een andere optie voor de jaarwisseling 2020-2021 is om het aantal vrijwillige vuurwerkvrijezones uit te breiden. Bij een uitbreiding van de locaties kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het centrum. In de aangewezen zones worden omwonenden opgeroepen om liever geen vuurwerk af te steken. Uit de evaluaties van de afgelopen twee jaren blijkt dat er aanzienlijk minder vuurwerk in een vrijwillige vuurwerkvrijezone werd afgestoken dan voorheen. Het instellen van een vrijwillige vuurwerkvrijezone kan een effectieve manier zijn om omwonenden minder vuurwerk af te laten steken. Aan de andere kant kan een uitbreiding van vrijwillige vuurwerkvrijezones tot onduidelijkheid leiden. Het aantal locaties moet overzichtelijk blijven zodat het voor de inwoners van Haarlem duidelijk is waar de vrijwillige vuurwerkvrijezones zich bevinden. Daarnaast is bebording nodig om aan te geven waar een gebied begint. Een risico bij een te grote vrijwillige vuurwerkvrije zone is dat het draagvlak kan afnemen.

Het aanwijzen van vuurwerkvrijezones
Een andere vorm van een lokaal vuurwerkverbod is het aanwijzen van vuurwerkvrije gebieden. Dit betekent dat er naast het landelijke vuurwerkverbod in deze gebieden ook een algeheel vuurwerkverbod zal gelden. Dit is een algeheel vuurwerkverbod, waarbij alleen het afsteken van schertsvuurwerk (kindervuurwerk) blijft toegestaan.

De tot nu toe vrijwillige vuurwerkvrijezones en/of het centrum zouden als vuurwerkvrije gebieden aangewezen kunnen worden. Enkele gemeenten, met een vergelijkbaar centrum als Haarlem, hebben een vuurwerkvrij centrum. De ervaringen van deze gemeenten worden nader toegelicht in bijlage 2. Het voordeel van het aanwijzen van vuurwerkvrije gebieden is dat handhaving in deze gebieden goed mogelijk is. Er hoeft geen onderscheid gemaakt te worden in het soort vuurwerk. De boodschap is duidelijk: In een vuurwerkvrij gebied wordt geen vuurwerk afgestoken.

Uit cijfers van handhaving en politie blijkt dat overlast ten gevolgen van vuurwerk is verspreid over heel Haarlem. Er springen geen gebieden uit qua overlast of onveiligheid.

Ook bij deze vorm is aanduiding van de vuurwerkvrijezones belangrijk. Er zal een overzicht van de vuurwerkvrijezones gemaakt moeten worden om de inwoners van Haarlem richting en voorlichting te geven.

Het aanwijzen van gebieden waar het afsteken van vuurwerk is toegestaan
Bij deze vorm kunnen er een aantal gebieden worden aangewezen waar vuurwerk kan worden afgestoken. Omdat volgens het landelijk verbod knalvuurwerk en vuurpijlen verboden zijn, is het ook niet toegestaan om dit soort vuurwerk in de aangewezen gebieden af te steken. Enkel een deel van het F2-vuurwerk is toegestaan. In de rest van Haarlem zal een algeheel vuurwerkverbod gelden.

Rotterdam maakte afgelopen jaarwisseling gebruik van deze systematiek: ‘Vuurwerk mag, waar vuurwerk kan’. Enkel in rustige gebieden kon met familie en vrienden vuurwerk afgestoken worden.

Om deze vorm mogelijk te maken is er vooraf maatwerk nodig. Er zullen in de gemeente richtlijnen opgesteld moeten worden waaraan een gebied moet voldoen. Daarnaast moet er rekening gehouden worden met het aantal mensen die naar de locaties toe zullen komen. Als er teveel mensen op de gebieden zullen afkomen, kunnen onveilige situaties zich voordoen. Ook moet de schade aan het aangewezen gebied beperkt blijven. Open vlaktes zullen bijvoorbeeld beter geschikt zijn dan een park met veel bomen.

De focus zal op een aantal gebieden liggen, waardoor er bij calamiteiten in de aangewezen gebieden snel ingegrepen kan worden. Doordat er in de rest van Haarlem een algeheel vuurwerkverbod geldt, zal het aantal meldingen en constateringen omtrent illegaal afgestoken vuurwerk toenemen. De handhaving op het voorkomen van vuurwerkoverlast in de rest van Haarlem, wordt hierdoor bemoeilijkt.

Een algeheel vuurwerkverbod
Bij het aannemen van een algeheel vuurwerkverbod, mag er uitsluitend F1-vuurwerk door consumenten worden afgestoken. Het voordeel van een algeheel vuurwerkverbod is dat het zeer gemakkelijk is om het kindervuurwerk (categorie F1) te onderscheiden van het verboden vuurwerk. Complicatie is dat vuurwerk nog wel verkocht mag worden in de gemeente, ook wanneer de gemeenteraad de gehele gemeente als vuurwerkvrij heeft aangewezen. Het blijft daarnaast mogelijk om zowel online als in buurgemeenten vuurwerk te kopen. Dit betekent dat de drie dagen voorafgaand aan de jaarwisseling de inwoners van Haarlem vuurwerk kunnen kopen, maar niet mogen afsteken in Haarlem.

Zoals eerder benoemd, zal een algeheel vuurwerkverbod leiden tot meer meldingen en constateringen van het gebruik van vuurwerk in de gemeente. Omdat het handhavingsgebied zeer groot is, zal er door de hulpdiensten geprioriteerd moeten worden.
De omslag naar een algeheel vuurwerkverbod zal voor de inwoners van Haarlem groot zijn. Een goede campagnestrategie is bij invoering noodzakelijk. Zeker indien in omliggende gemeenten geen vuurwerkverbod geldt. Uit een eerste inventarisatie blijkt dat omliggende gemeenten geen voornemen tot een algeheel verbod hebben.

5. Alternatieve (vuurwerk)shows

Diverse gemeenten hebben centrale (vuurwerk)shows georganiseerd. Uit een inventarisatie blijkt dat een centraal georganiseerd (vuurwerk)show neer komt op een bedrag tussen de €200.000,- en €500.000,-. Het verschil in de kosten is afhankelijk van het soort professioneel vuurwerk/drones, de inrichting van het programma en de beveiliging.

De huidige situatie omtrent Corona zal tijdens de jaarwisseling 2020-2021 nog beperkingen met zich meebrengen. Risico’s op besmettingen maken grotere evenementen onmogelijk of zeer ongewenst.

Binnen die context is het niet denkbaar dat een gemeente een groot evenement organiseert. Dit is ook in de politie Eenheid Noord-Holland zo besproken.

6. Reactie vanuit de politie

De Eenheid Noord-Holland beschrijft in een informatienota de handhavingsaspecten bij een (gedeeltelijk) vuurwerkverbod. De brief is als bijlage 3 toegevoegd.

In de nota wordt onder andere beschreven dat het landelijk verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen zal zorgen dat een groot gedeelte van de bevolking het verboden vuurwerk niet meer zal kopen en afsteken. De beschikbaarheid van dit vuurwerk zal daarmee afnemen. Daarbij geeft de politie aan dat een opvolging van een verbod onlosmakelijk is verbonden met het draagvlak onder de inwoners. Om draagvlak te vergroten voor een algeheel vuurwerkverbod in een gemeente, geeft de politie aan dat gemeenten kunnen kiezen voor een alternatief in de vorm van een centrale vuurwerkshow. De organisatie daarvan vraagt om een zeer zorgvuldige multidisciplinaire voorbereiding en toezicht en handhaving gedurende het evenement. De politie raadt aan wanneer er gekozen zal worden voor een volledig afsteekverbod in de gemeente, dit in afstemming met de buurgemeenten te doen.

7. Voorstel College

Het is een breed gedragen gevoel dat we iets moeten doen aan vuurwerkoverlast. Een belangrijke stap is nu nationaal gezet door het verbieden van knalvuurwerk en vuurpijlen. In de motie wordt gevraagd naar een alternatief te kijken. Met de huidige corona risico’s en de bijbehorende maatregelen is dat nu geen reële optie.

Alles afwegende stelt het college voor om bij de jaarwisseling 2020-2021 de landelijke lijn aan te houden. Het verbod op knalvuurwerk en vuurpijlen voor consumenten is een substantiële wijziging vanuit het Rijk en heeft direct invloed op het consumentenvuurwerkgebruik in Haarlem. Vanuit het Rijk zal aandacht besteed worden aan een voorlichtingscampagne en handhavingsrichtlijnen, waar als gemeente goed op kan worden aangesloten.

Daarnaast stelt het college voor de huidige vrijwillige vuurwerkvrije zones te continueren en waar nodig op kleine schaal uit te breiden. Tot slot stelt het college voor de effecten van de landelijke maatregelen te monitoren en begin 2021 de balans op te maken om te bezien of voor de volgende jaarwisseling een verdergaande stap, zoals een algeheel vuurwerkverbod, wenselijk is.